

gar, sve karakterišu našu slovensku usvojčad kao mogolsku rasu. Oni se odlikuju od svih slovenskih naroda i svojim umnim osobinama«. Dodavalo se međutim i da nije bitna njihova "rasa", jer su oni "sada ravnopravni član naše slovenske zajednice i sada oni ne mogu drugo biti do naša slovenska braća" (Cemović, 1913).

Pošto nije imao "preciznih somatoloških promatranja i merenja", Jovan Cvijić je svoja zapažanja izvodio na osnovu višegodišnjih putovanja bugarskim krajevima. Tvrdi da tamo nema "poznatog antropološkog tipa" koji se mora smatrati kao specifično bugarski, navodio je sledeće zastupljene osobine: "široka lica, jake jabučice, ljudi malog ili srednjeg rasta, širokih grudi, zbijeni, jaki", na osnovu čega je zaključivao da su makedonski Sloveni "antropološki bliži Srbima" (Cvijić, 1906). Tvrdio je da "dok Srbina i Hrvata po fizičkim osobinama i po izgledu nije moguće razlikovati, svaki će odmah odvojiti Bugare, naročito njihove veće mase od masa, koji pripadaju zapadnim Jugoslovenima. Bugarin je tokmak, što znači kratak, zbijen, plećat, širokoga mongoloidnog lica, jako istaknutih jabučica, zatim crnkastožućkaste masti i često sjajnocrnih brkova i kose. Međutim su zapadni Jugosloveni viši, vitki ili duguljasti, elastičniji, mekših crta lica i otvorenije komplekstije; na kratko nema mongoloidnoga (ili vrlo retko) a mesto toga pada u oči vitka građa". "Dalje spoljašnje razlike koje potiču ne samo iz fizičke već i iz razne psihičke prirode više osećamo nego što ih možemo izraziti. Jednaka su kod zapadnih Jugoslovena a drukčija nego kod Bugara i opšte organska osećanja, osećanje života, zvuk i odjek organskoga života; kod Bugara je to grublje. Raspoznajemo Srbina i Hrvata i razlikujemo ih od Bugarina i po igri crta i bora na licu, po izrazu očiju i po onom osećajnom i mislenom što lebdi i sija u zenicama i što preleti preko lica" (Cvijić, 1921). Na drugom mestu pak, Cvijić je pisao da "već su prvi ispitivači opazili, da su zajedničke osnovne etničke crte Srbo-Hrvata, Slovenaca i Bugara", pri čemu "na prvi pogled, padaju u oči antropološke osobine stanovništva istočno od Iskra i od Ihtimana u Bugarskoj; to su mnogobrojni mongoloidni tipovi" (Cvijić, 1921). Da li se zloupotrebom Cvijića može smatrati opis dr Nešića, po kome je bugarski tip "sasvim različan od tipa slovenskog, kao god i narav, karakter i ostalo. Od prirode Bugari ne prevazilaze srednju visinu; mahom su niski i trumpejasti, bez srazmere i dužine trupa i nogu. Struka nemaju. Lica su im koščata i okrugla s jako razvijenim jabučicama i organima za žvakanje. Sklop kostiju na licu ne izgleda im ni najmanje nežan i srazmeran kao u Slovena. Masti su crne, nosa širokog i tupog, izraz lica im je blaženo glup. Kakva ogromna razlika između njih i kitnjastog rasta slovenskog" (Nešić, 1919). Sasvim slično je beležio i Tomić tvrdeći da su današnji Bugari potomci mešavine Slovena, Bugara, Pečenjega, Kumana i Tatara. "Oni su zadržali ime osvajača Bugara, fizičke tatarske odlike – zdepasto, koščato telo, pljosnato lice – psihiu mongolsku: neiskrenost, podmuklost i lakomstvo", dok im je od Slovena ostao jezik, stalnost i način života (Tomić, 1918).

Dokazujući "rasnim" karakteristikama da su Makedonci Srbi, i Erdeljanović je navodio "rasne" odlike Bugara. Tvrdio je da se kod njih javljaju mongoloidne telesne osobine, "široko, koščato lice sa jako istaknutim jagodicama, spljošten nos, debela i okrugla glava, žućkastomrka kožna boja, nizak, i zdepast rast", verujući da su "te mongoloidne rasne osobine" dobili bugarski Sloveni "mešavinom sa tursko-tatarskim Bugarima" (Erdeljanović, 1925). Pod uticajem viđenih etnologa toga doba opšte mesto je postalo dokazivanje da telesna struktura Bugara jako pada u oči i da iako više nisu Mongoli, »pokazuju mongoloidne znake na prvi pogled. Mali rast, razvijeno a zdepasto telo, jako izražene obline lica« (Đorđević, 1929). Isticano je da postoje "karakteristične osobine" naroda istočno do Sofije, "ljudske glave su im mongolskoga tipa", "rastom sve manji, ali stabilni, snažni, žućkasto crne boje kože, ispupčenih jagodica, crne kose i očiju, glave kratke a široke. Taj tip Slovena potseća na Mongole s uskim očnim urezima" (Jovanović, 1938).

"Latini su stare varalice".

» i ja danas s tobom želim i na brata Hrvata i na brata Bugarina, ali – ali ja ne ću i ne mogu ni danas reći bratu Hrvatu: 'Horjatine i horjatski sine!' ni bratu Bugarinu: 'Id odatle, crni Bugarine!'« (Ruvarac, 1892).

Teško se može zaključiti ko je danas, po srpskim nacionalističkim intelektualcima, veći "neprijatelj" – Hrvati ili Albanci. Raspadom Jugoslavije i političkim udaljavanjem Hrvati su počeli sve više da se pomeraju iz vidokruga i za pretpostaviti je da će naredne generacije postati prema njima ravnodušne, u meri u kojoj su savremene generacije postale ravnodušne prema nekada prvim "neprijateljima" Bugarima. Danas, međutim, još uvek nije tako i Hrvati se percipiraju kao jedan od dva primarna "neprijatelja". Njihova "karakterologija" je kontroverznija nego o ona o Albancima budući da ne polazi od njihove "primitivnosti" sa kojom bi bile usklađene osnovne crte "karaktera". Naprotiv, polazi od inkorporiranosti u zapadni katolički svet, pa otuda ocene o "genocidnosti" i "inferiornosti" traže pokriće u specifičnim svojstvima koja se isključivo njima pripisuju, a koja nisu produkt primitivizma, već "karaktera" stvaranog pod uticajem katoličanstva i vaspitanjem prenošenog kroz mnogo generacija, da bi na kraju postala "usađeno" svojstvo. U kontekstu analize hrvatske "karakterologije" primarno mesto ima činjenica da nije bilo samostalne države u novijoj hrvatskoj istoriji. Ona je, međutim, u pisanju ovog dela intelektualaca izgubila značaj fakta i postala izvor čitave "karakterologije", nacionalnih "svojstava" i okosnica razlikovanja Srba od Hrvata. Jer, srpska samostalna država u 19. veku i egzistencija Hrvata u sklopu tuđe države, nisu više bile samo istorijske činjenice, čak ni samo izvor razlika u njihovim "karakterima", već su postale i potvrda razlika u njihovim oduvek prisutnim "svojstvima".

S druge strane, "mržnja" prema Srbima koja se pripisuje Hrvatima postala je aksiom savremenim srpskim intelektualcima, osnovna neupitna pretpostavka, fakt koji se ne dovodi u pitanje. Od ove gotovo "urođene" osobine Hrvata srpski intelektualci su polazili u razvijanju svojih teza o hrvatskim nacionalnim "osobinama", da bi preko "separatizma" od Srba stigli do "genocidnosti" nad Srbima. Tako se gotovo bezbolno prešlo sa genocida na genocidnost, odnosno sa ustaša